

Про що розповідають архіви КГБ?

Архіви комуністичних спецслужб:

Це можливість:

- **для кожного** — знайти інформацію про рідних і близьких загублених в бурхливому ХХ столітті, дізнатися те, про що мовчали дідусі;
- **для історика** — реалізувати творчі амбіції, першим відкриваючи секрети найбільшої країни Європи із найменш вивченим минулим;
- **для журналіста** — допомогти людям побачити сьогодення в минулому, а минуле в сьогоденні;
- **для письменника** — “відкопати” безмір драматичних сюжетів для майбутніх бестселерів.

Архіви радянських органів безпеки. 1930-ті роки:

Фото з підручника архівної справи НКВД
(1939 рік)

Право на правду

Документи КГБ в архівах України:

Центральні державні архіви:

- ✓ (Центральний державний архів громадських об'єднань України та Центральний державний архів вищих органів влади і управління України);

Галузеві державні архіви:

- ✓ (Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України);

Місцеві державні архівні установи.

**Галузевий
державний архів
Служби безпеки
України (Архів СБУ):**

Київ,
вул. Золотоворітська,
буд. 7

Право на правду

Архів СБУ:

- ✓ центральний архів в Києві та архіви обласних управлінь;
- ✓ e-mail: arhivsbu@ssu.gov.ua;
- ✓ **період** – 1918-1991 роки;
- ✓ 49 фондів радянського періоду;
- ✓ близько 1 000 000 справ (40 км),

з них:

- **Київ** – 200 000 справ (8 км),
- **регіони** – 800 000 справ (32 км)

Право на правду

Кримінальні справи:

Джерела комплектування – судові органи, оперативні і слідчі підрозділи, що діють і органах ВУЧК-ГПУ-НКВД-НКГБ-МГБ-КГБ УРСР

- ✓ реабілітовані і
- ✓ нереабілітовані громадяни

- ✓ близько 70 000 справ

162

УССР 62602-11

МИНИСТЕРСТВО ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

Следственная часть 10919

УЧТЕНО в 1962 году

ДЕЛО № 148913

По обвинению Шептицкого Клементия Ивановича
по ст. ст. 54-1, а) и 54-11 УК УССР

Начато 30 мая 1947 г. В одном томе

Окончено 15 I 1948 г. Том № первая

После судебного рассмотрения и исполнения приговора в силу вступившего в законную силу постановления прокурора и подлежащего немедленному исполнению, и передаче в архивы органов МГБ, хотя бы и временно, производится исключительно через

К делу должна быть приобщена копия постановления прокурора

Передача выходящихся в производство следственных дел, а также вытяз из архива дел в другие отделы или органы МГБ, хотя бы и временно, производится исключительно через

Передача следственного дела оформляется постановлением, утвержденным начальником соответствующего управления МГБ или его заместителем.

Архив №

Сдано в архив 1948

1544

Р-20429

Документи, що входять до кримінальної справи:

- опис документів,
що містяться
у справі

Право на правду

(гриф секретності)
Форма № 22

Внутренняя опись

кументов, находящихся в деле № 74978 фп _____, том № 1 _____ за 1947 г.

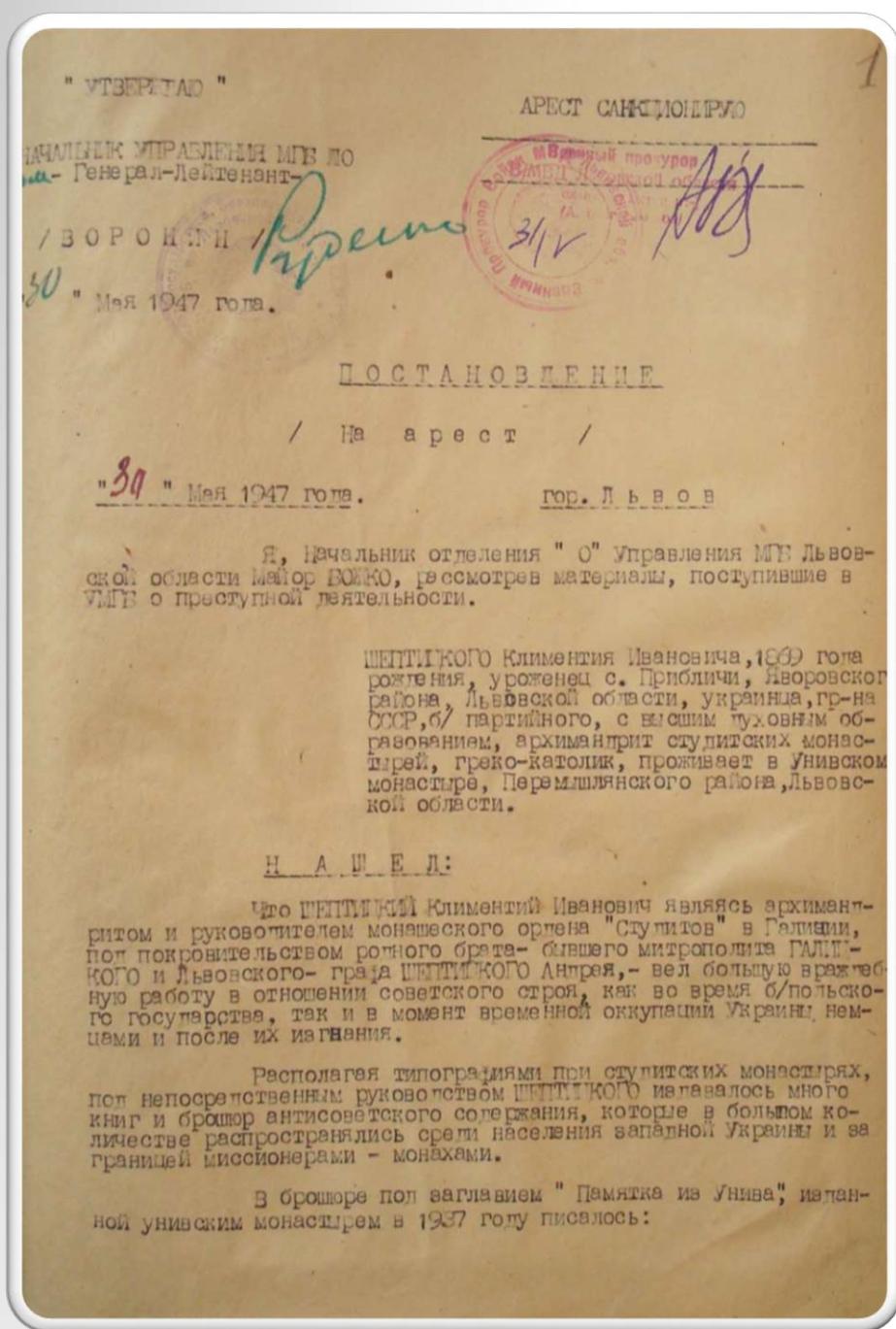
№ документа и дата		Откуда поступил или куда направлен документ, его вид и краткое содержание	№ листов в деле	Отметка об изъятии документа из дела и его местонахождении
поступившего	подготовленного (исходящего)			
2	3	4	5	6
		Постановление на арест от 30.05.1947г.	1-2	
		Постановление о принятии дела к производству	2а	
		--"----- об избрании меры пресечения	3	
		Ордер на обыск и арест от 3.06.47г.	4	
		Анкета арестованного Шептицкого Климента Ива- новича	5-6	
		Материалы о прежней судимости от 6.02.48г.	6а	
		Справка на Шептицкого К.И. от 6.02.48г.	6б	
		Протокол обыска от 5.07.47г.	7	
		Акт обыска	8	
		Опись имущества от 6.06.47г.	9	
		Расписка о сохранности имущества	10	
		Постановление оперуп. УМГБ о конфиск. деньгах	11	
		Копия квитанции о изъятых деньгах	12	
		Протокол допроса Шептицкого К.И. от 6.06.47г.	13-17	
		-----"----- от 7.06.47г.	18-21	
		Постановление о предъявлении обвинения	22	
		Протокол допроса Шептицкого К.И. от 15.07.47г.	23-25	
		-----"----- от 12.07.47г.	26-30	
		-----"----- от 16.07.47г.	31-36	
		-----"----- от 17.07.47г.	37-42	
		-----"----- от 19.07.47г.	43-45	
		-----"----- от 24.07.47г.	46-50	

Документи, що входять до кримінальної справи:

- постанова про початок провадження та арешт

Право на правду

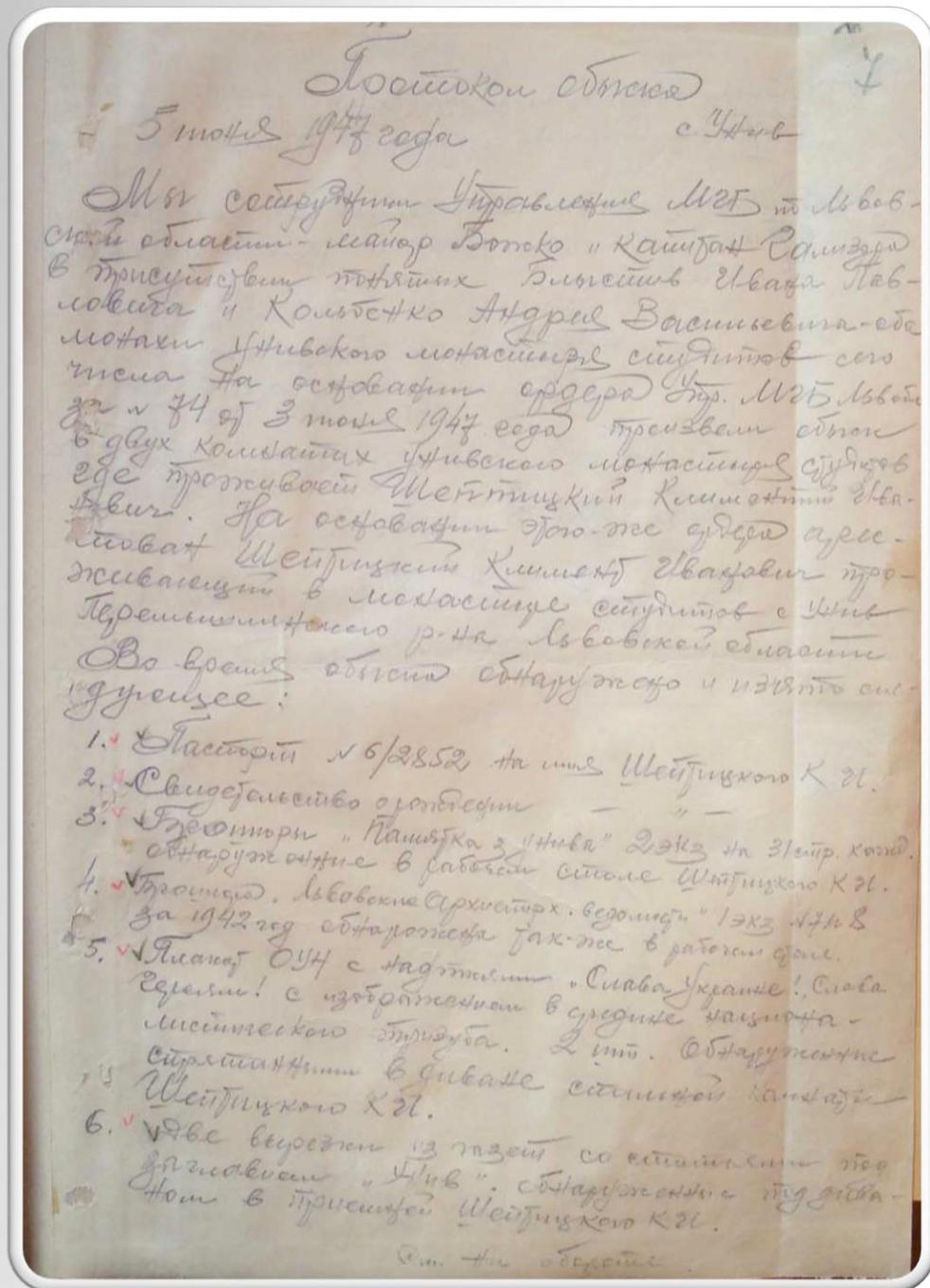

Документи, що входять до кримінальної справи:

- протоколи обшуку та опис вилученої власності

Право на правду

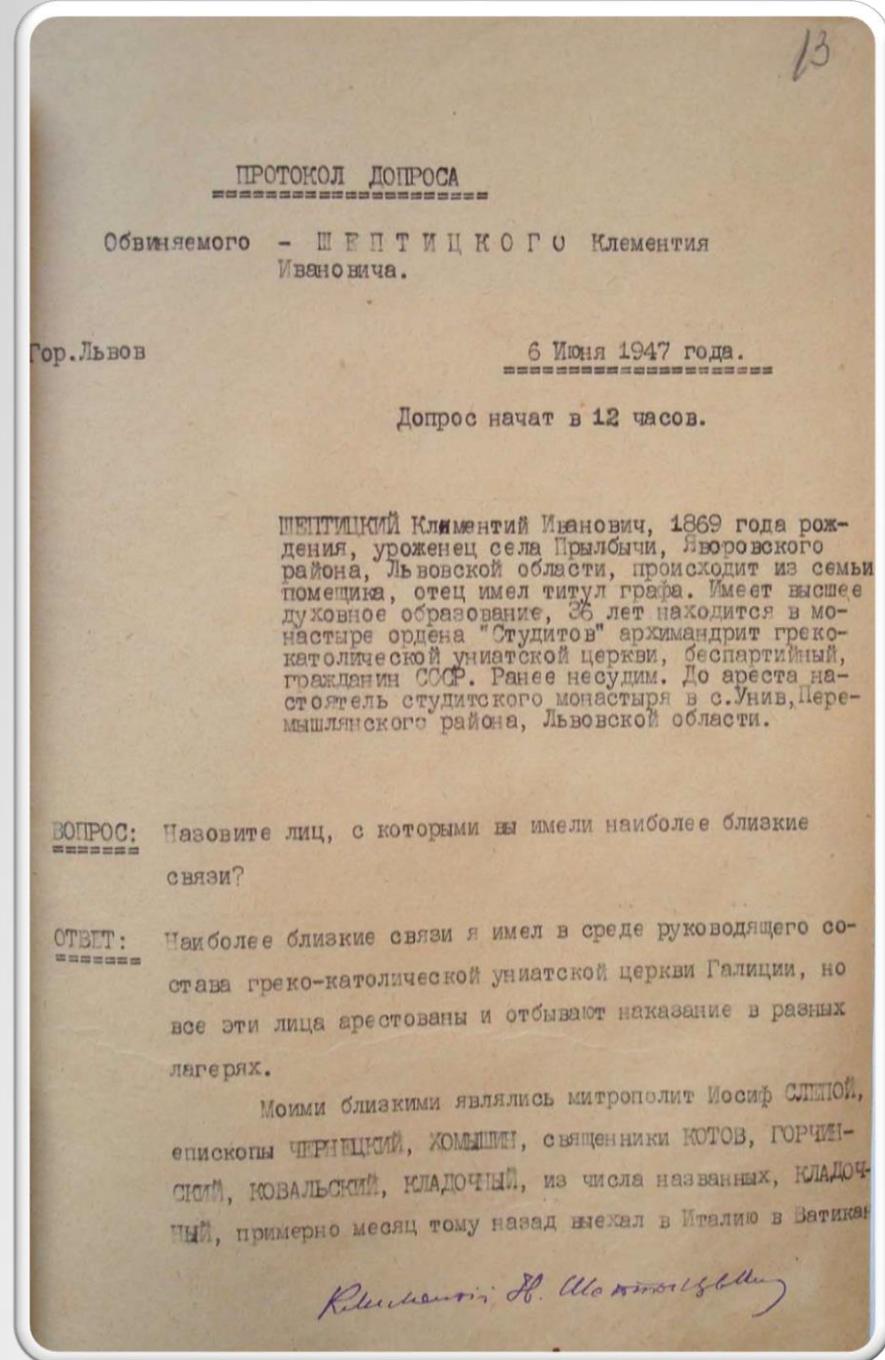

Документи, що входять до кримінальної справи:

- протоколи допитів обвинувачених, свідків, очних ставок

Право на правду

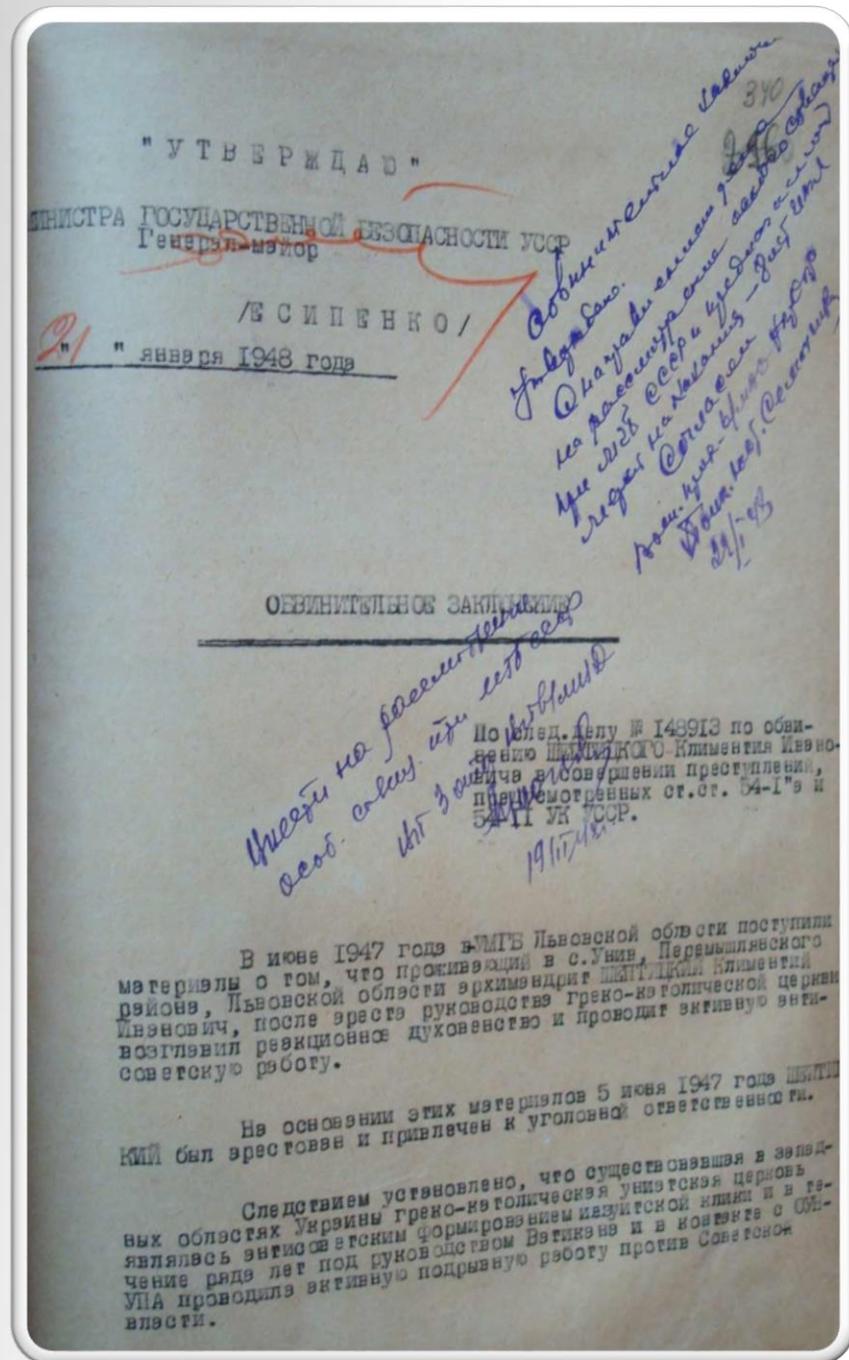

Документи, що входять до кримінальної справи:

- обвинувальний
висновок

Право на правду

Документи, що входять до кримінальної справи:

Выписка из протокола № 8 304
342
Особого Совещания при Министре Государственной Безопасности Союза ССР
от "28" февраля 1948 г.

СЛУШАЛИ	ПОСТАНОВИЛИ
94. Дело № 148913/МГБ УССР по обв. ПИПИЦКОГО Владимира Ивановича, 1869г.р., ур. Львовской обл., украинец, гр. СССР, беспартийный, Обв. по ст. 54-1 "а" и 4-11 УК УССР.	ПИПИЦКОГО Владимира Ивановича за активную антисоветскую деятельность и укрывательство контрреволюционных банд украинских националистов заключить в ТЮРЬМУ сроком на ВОСЕМЬ лет, считая срок с 5-го июня 1947г. Лично принадлежащее имущество КОНФИСКОВАТЬ.

Нач. Секретариата Особого Совещания *А. М. Сидоренко*

- виписка з протоколу засідання судового органу при винесенні вироку

Документи, що входять до кримінальної справи:

- акт про виконання вироку (у разі засудження до найвищої міри покарання) або документи про перебування в ув'язненні

Право на правду

А К Т

Составлен 1.У.1951 года врачами Владимирской тюрьмы-МГБ СССР Врид НСЧ капитаном мед. служб БОГАТОВОЙ, капитаном мед. служб КОЧЕТКОВОЙ о том, что 1.У.1951 г. в 21 час. в больнице тюрьмы умер заключенный ШЕПТИЦКИЙ Климентий Иванович, 1869 г.р.

Заключенный ШЕПТИЦКИЙ К.И. находился на стационарном лечении и наблюдении с 10.У.1948 г. с диагнозом: общий артериосклероз, гипертония, декомпенсированный порок сердца, старческая дряхлость. За время пребывания в больнице у старика все время отмечалась значительная отеочность ног, половых органов, пастозность лица.

Объективно: Заключенный высокого роста, правильного телосложения, пониженной упитанности. Кожа - дряблая, морщинистая, мышцы так же совершенно дряблые.

В легких - масса рассеянных единичных сухих хрипов, дыхание ослаблено. Тоны сердца - глухие, систолический шум на верхушке, аритмия. К/л 190/160.

Границы расширены влево на 2-2,5 м.

Желудочно-кишечный тракт - живот вздут, наблюдаются частые поносы.

За 1951 год заметно выросла - дряхлость. Начались в больнице заключенный ШЕПТИЦКИЙ К.И. получал: сердечные средства, общеукрепляющие, больничное питание.

С 17.1У.1951 г. старик значительно ослаб. Не поднимается с постели. Речь совершенно невнятная. Мочится под себя. Не ест. Пульс при этом слабого наполнения, аритмичен.

В 21 час. 1.У. 1951 г. больной умер от нарастающей слабости сердечной деятельности.

Документи, що входять до кримінальної справи:

- фотокартки, посвідчення та інші особисті документи засуджених, використані як речові докази

Право на правду

.Ф.1

946
320

Письмо К. ПЛЫТИЦКОГО к Советнику конгрегации при
Ватикане Кириллу КОРОЛЕВСКОМУ.

У н и в, 15.8.46 г.

Преподобнейший и дражайший отец Кирилл.

Я, пользуюсь так редким, в настоящее время случаем связи с Римом, прежде всего, чтобы обнять Вас по-братски и сказать Вам, что я еще жив и, что я надеюсь такте, что несмотря на тяжелое время войны, ничего плохого с Вами не приключилось и что Вы, продолжаете быть при Вашей работе и все еще в Стондлон, где мы с Вами виделись в мае 1939 года во время нашего последнего пребывания в Р...

Сколько событий. Сколько разрушений, сколько смертей. Какой ураган уничтожающий нашу бедную греко-католическую церковь и оставляющий кое-где в живых какие то остатки среди мусора.

1-го ноября 1944 года умер митрополит Андрей. 18.10. он служил свою последнюю обедню уже с большим трудом, до этого дня, он всегда работал и писал довольно внятно все, что приключалось у него часто в массовом масштабе. Слой гриппа был его последней болезнью - три дня агонии, затем спокойная смерть в 2-3 дня в день латинский всех святых.

Его приемник Иосиф СЛЕПОЙ арестован вечером 11.4.45 г. перевезен в Киев и выслан оттуда в конце июня 1946 г. неизвестно куда.

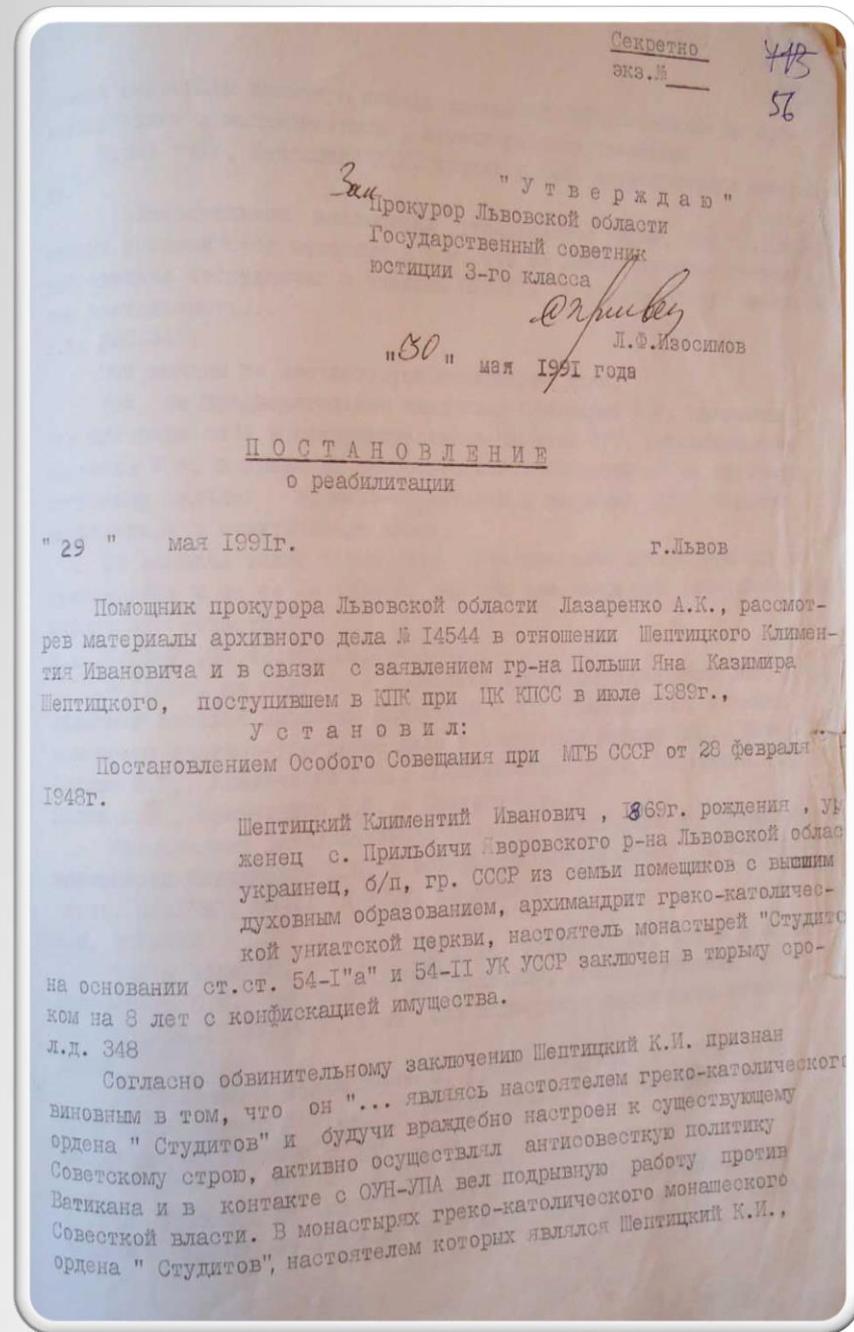
Вместе с ним были арестованы епископы Николай ВЛКА, Николай ЧЕРНЕЦКИЙ, епископ Станислава мископресвященство ХОМШИН и его помощник последнее время. Арестован и выслан из Киева был также Перемышльский епископ, мископресвященство КОДЛЮВСКИЙ, после чего последо-

Документи, що входять до кримінальної справи:

- матеріали
про реабілітацію

Право на правду

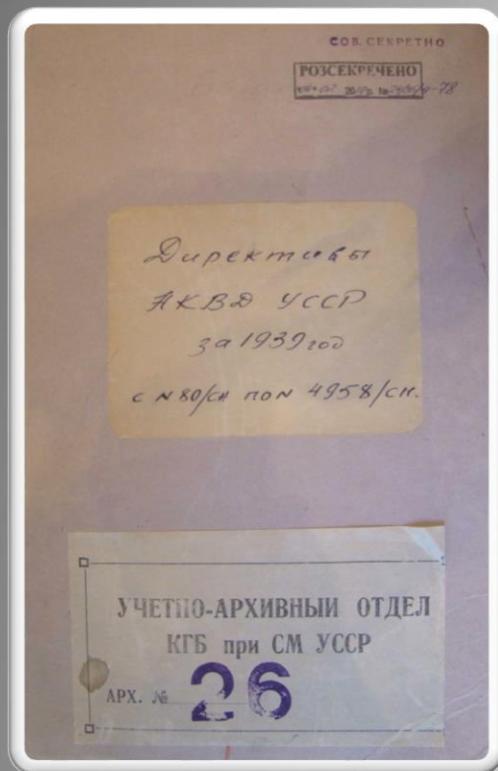
обучен ... Сашинков, Иван ...

Особові справи колишніх співробітників органів держбезпеки:

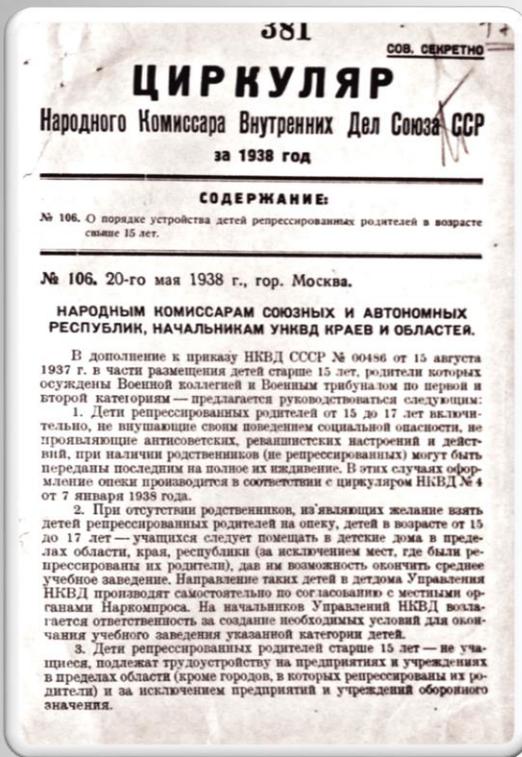
- центральний апарат ВУЧК-КГБ УРСР,
- регіональні управління НКВД-КГБ,
- документи про розслідування службових злочинів, близько 90 000 справ

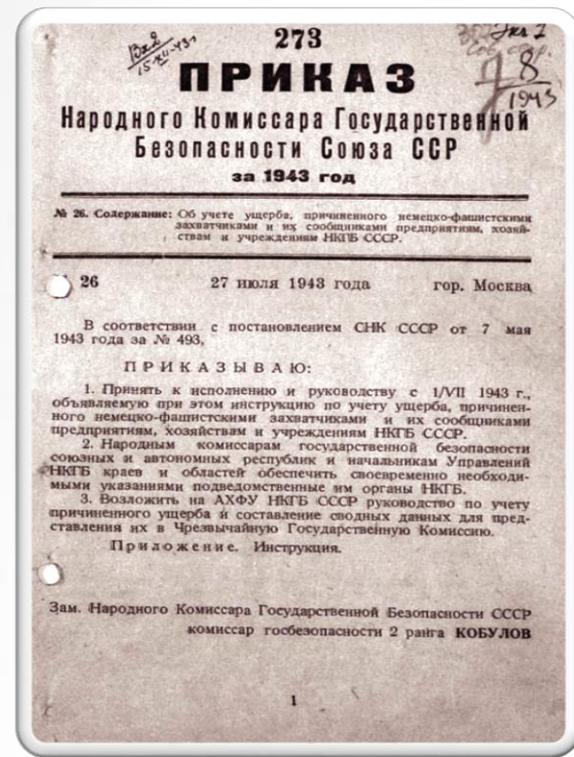
Нормативні документи репресивних органів СРСР:

Директиви НКВД
УРСР, 1939 рік

Циркуляр НКВД
СРСР, 1938 рік

Наказ наркома
державної безпеки
СРСР, 1943 рік

Інформаційно-аналітичні документи:

Справа
з доповідними
КГБ, 1968 рік

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

Комитет госбезопасности при Совете Министров УССР
Секретариат КГБ при СМ Украинской ССР

РОЗСЕКРЕЧЕНО
ч. 4. 12.05.89. 124/124 54

ДЕЛО № 2 том 2

Доповідні, представлені і
спілкування повідомляють органи
госбезпеки в керівних і керів-
ствуючих органах.

Том № 2
Начато „15” грудня 1968 г.
Окончено „9” априля 1968 г.
На „311” листах.

Инв. № 434
Срок хранения неограниченно Дело в 10 томах
(по перечню п. № 140)

Інформаційне
повідомлення КГБ
в ЦК КПУ, 1968 рік

УРСР
КОМИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ / КОМИТЕТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ
ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ УКРАИНСКОЙ ССР / ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ УКРАИНСКОЙ ССР

6. Секрета 1968 г. № 92/м

СЕКРЕТНО
анк. № 1

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМИТЕТ КОМУНІСТИЧЕСЬКОЇ ПАРТІЇ УКРАЇНИ

ІНФОРМАЦІОННЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

В августе 1967 года прокуратурой Львовской области был арестован и в последующем осужден по ст.187 УК УССР Черновод Вячеслав Максимович.

В последнее время на его имя в адрес : Львов, ул.Кира, 1 /где расположен следственный изолятор УЛБ / поступают документы и заявки на посылки из всеукраинского объединения "Внешпосылторг".

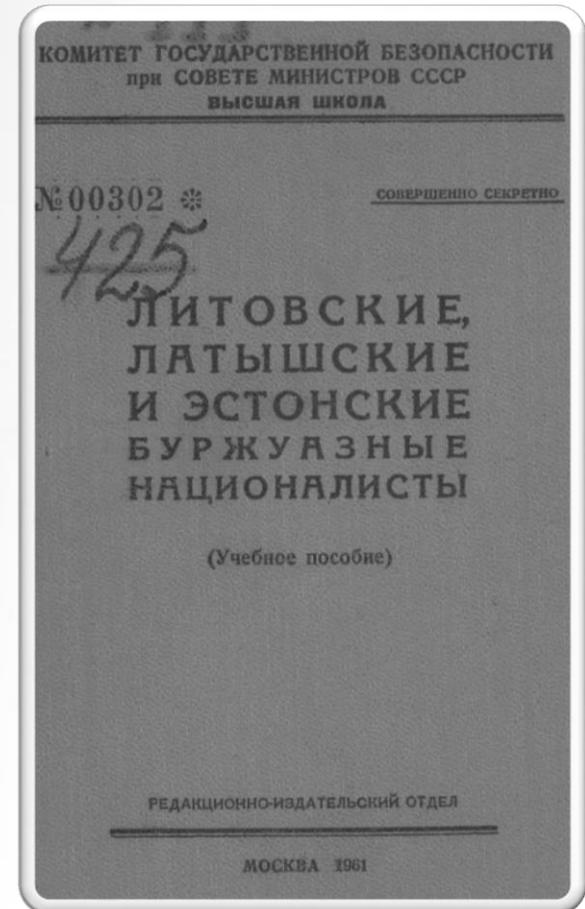
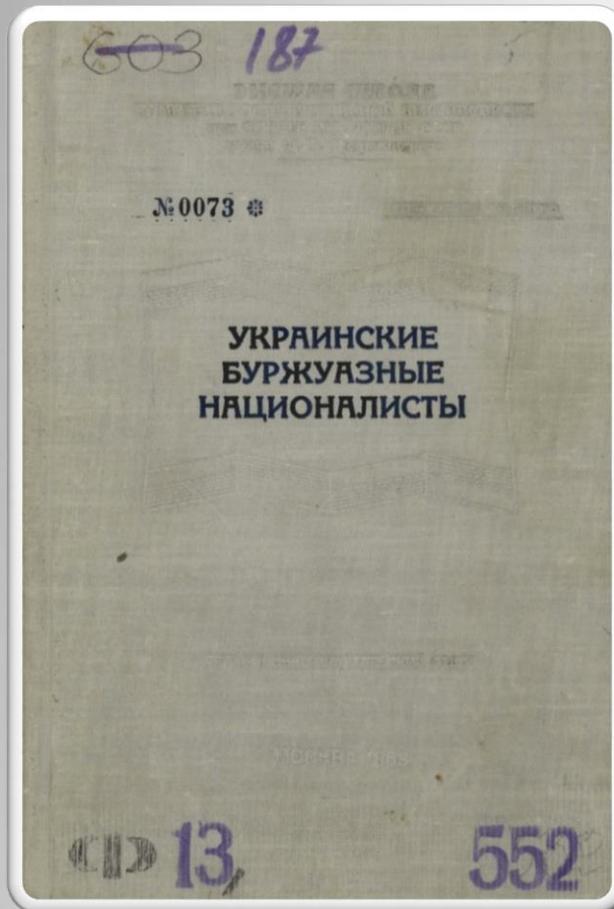
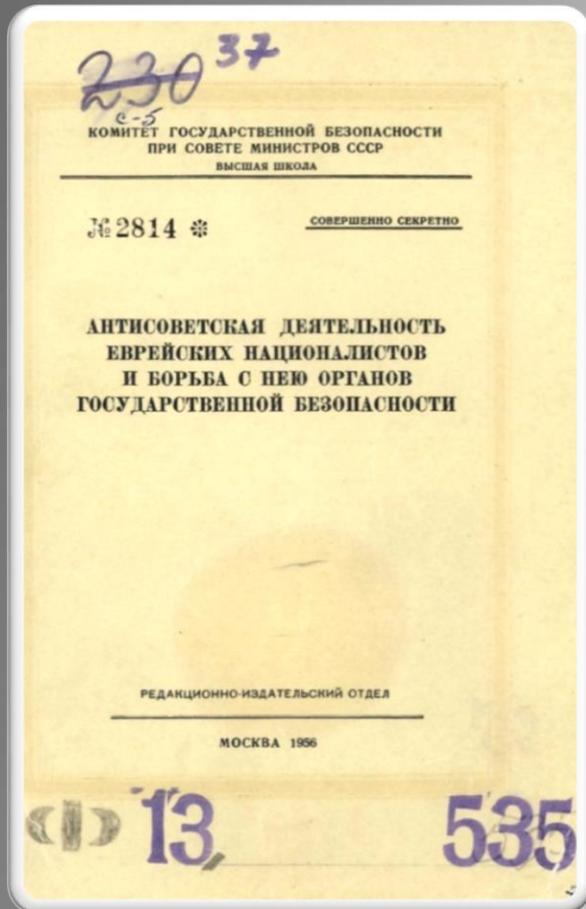
В январе сего года по указанному адресу был направлен денежный перевод на сумму 24 доллара.

Как установлено, отправителем является "Русский магазин" в Лондоне.

Через "Внешпосылторг" магазин уведомлен, что Черновод по указанному адресу не проживает, доллары возвращены отправителю.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ КОМИТЕТА ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРИ СОВЕТЕ МИНИСТРОВ УКРАИНСКОЙ ССР
В.НИКИТИЧЕНКО

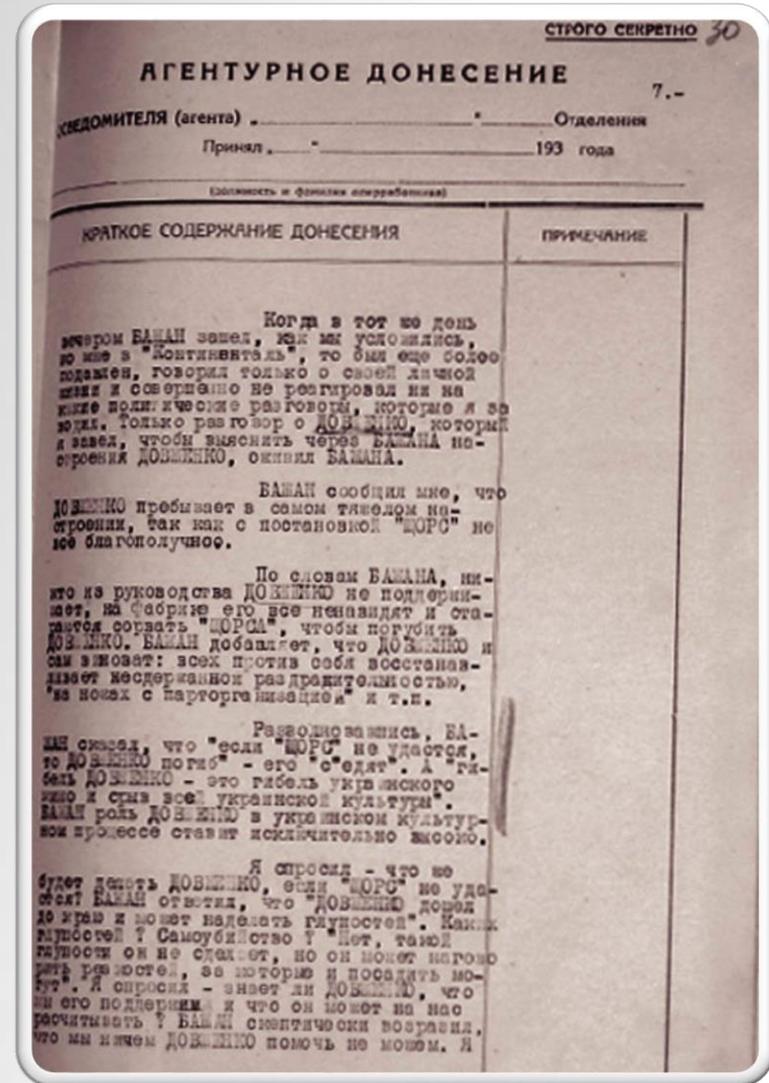
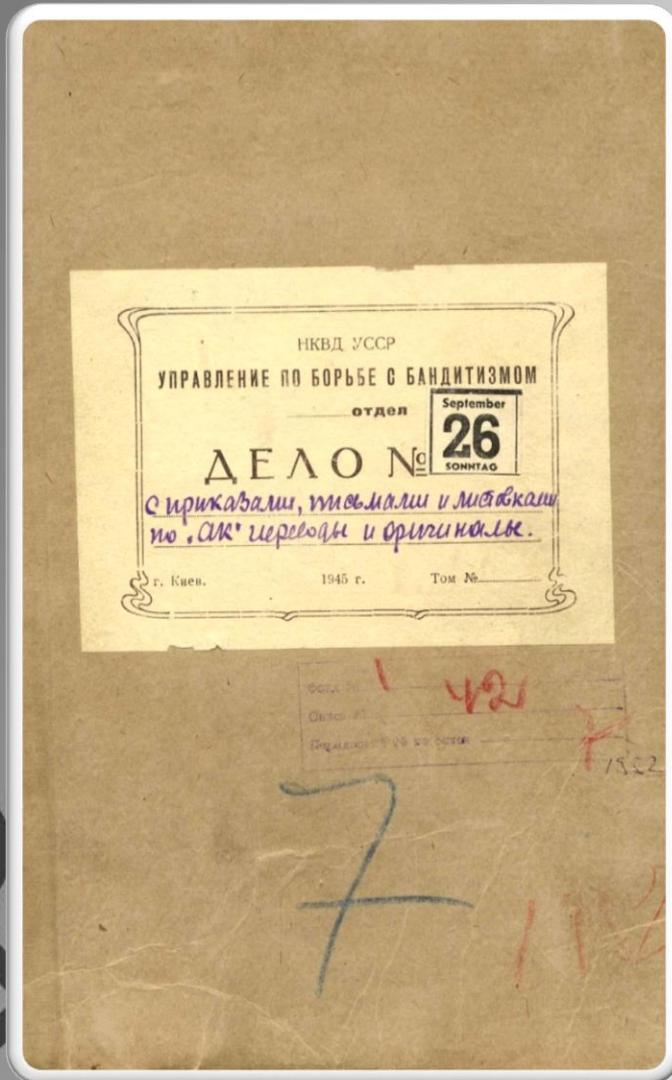
Підручники КГБ із колекції друкованих видань:

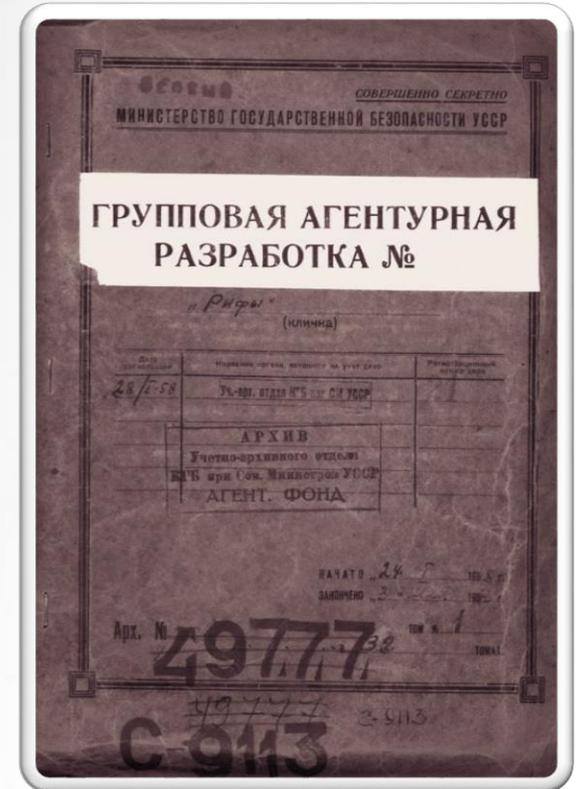
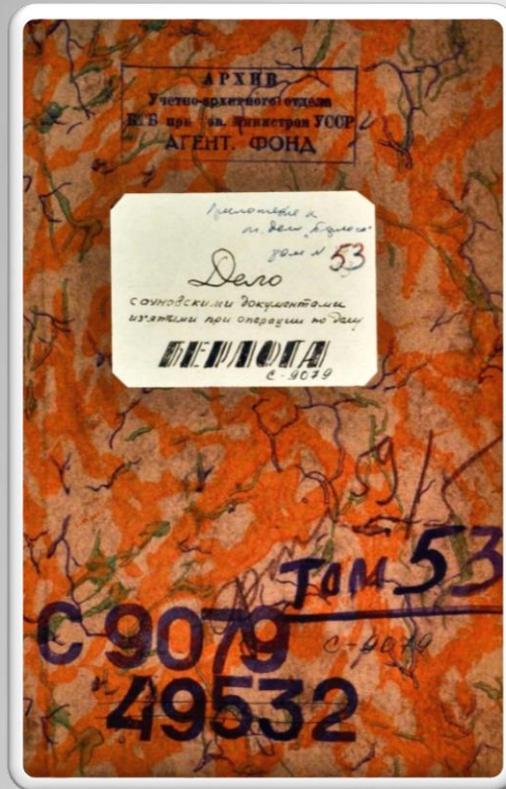
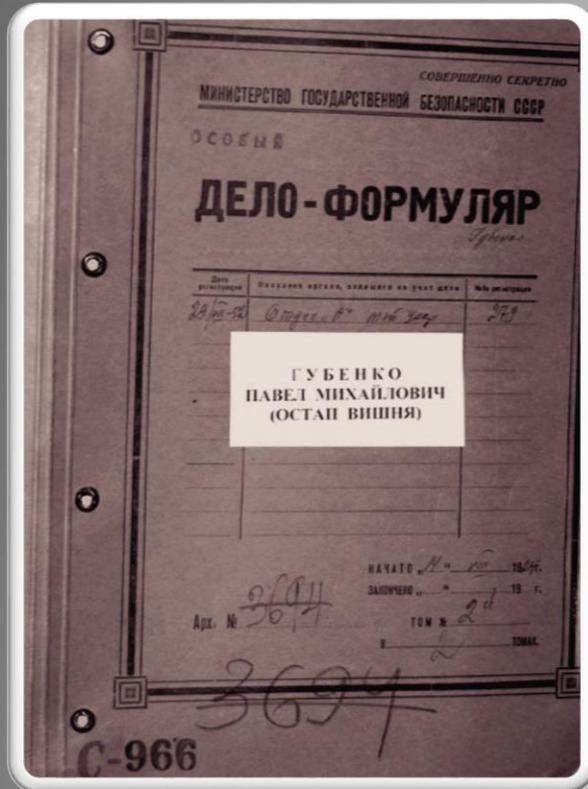
Право на правду

Конфісковані документи антирадянських організацій:

Агентурні справи

Справи оперативної розробки:

Справа-формуляр
на Остапа Вишню

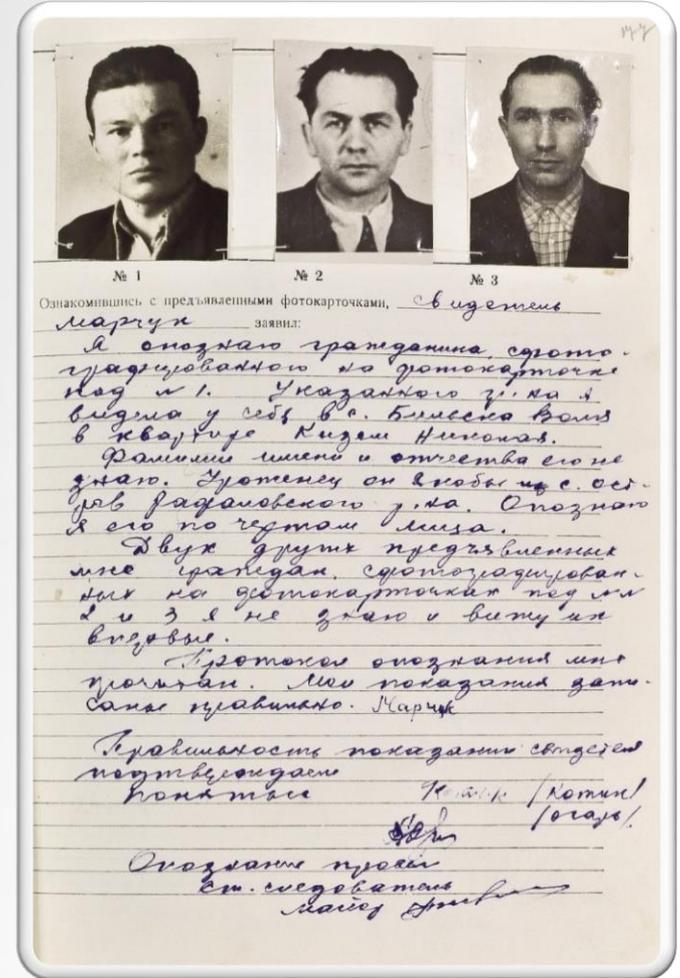
Справа оперативної
розробки «Берлога»
(боротьба з ОУН)

Справа оперативної
розробки «Рифи»
(ліквідація УГКЦ)

Цікаві документи в Архіві СБУ:

Лейба Іцик Добровський – політичний консультант командира УПА-Північ

Кримінальна справа Івана Кілюшика – Герой Радянського Союзу/працівник СБ ОУН

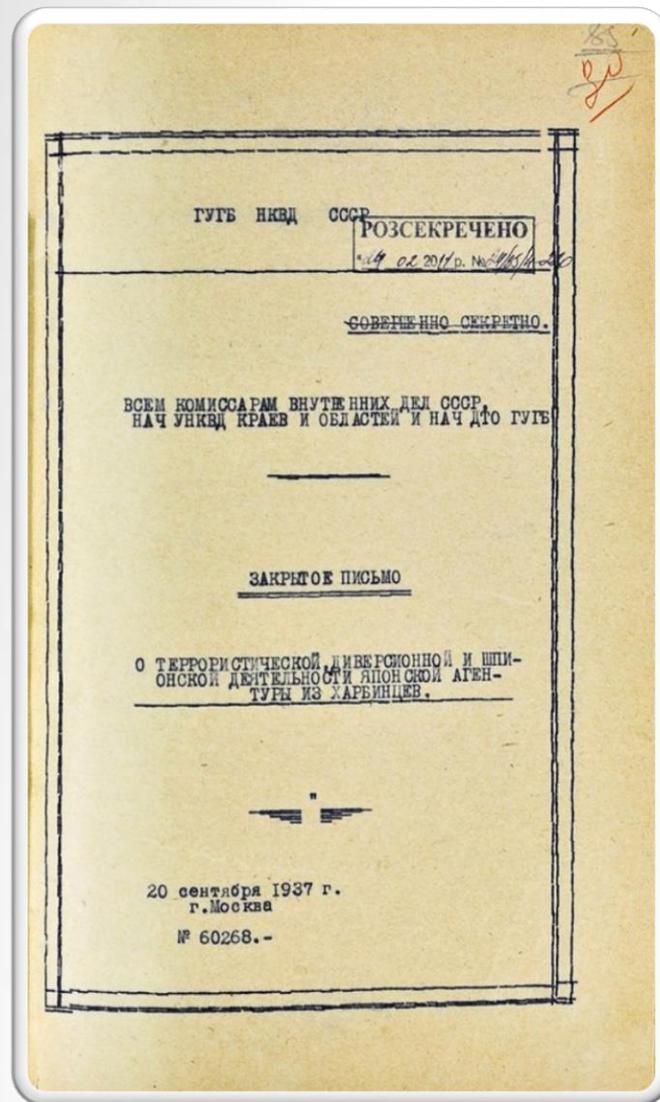
Право на правду

Допомога російським дослідникам:

В 2014 році Архів СБУ надав вільний доступ до документу НКВД 1937 року про діяльність японської агентури в СРСР:

«Закрытое письмо о террористической, диверсионной и шпионской деятельности японской агентуры из числа харбинцев».

ФСБ РФ досі вважає інформацію з цього документу – державною таємницею

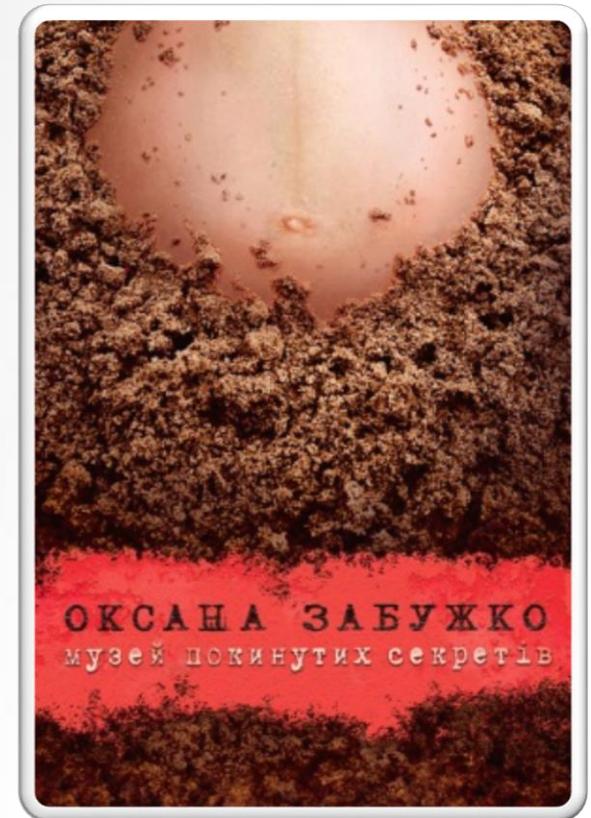
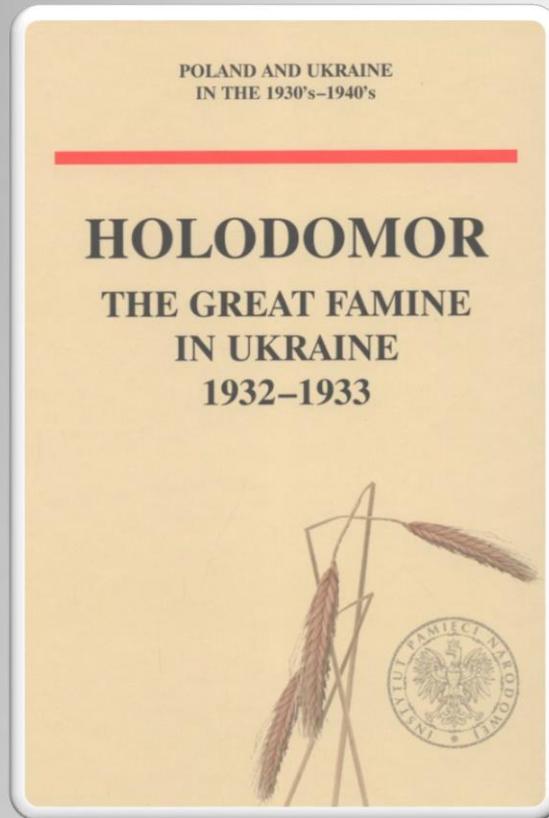

Знищення документів:

- Наказ НКВД СРСР № 0065 (1944 рік)
- Наказ МВД СРСР № 181 (1953 рік)
- Наказ КГБ СРСР № 00511 (1954 рік)
- Наказ КГБ СРСР № 00150 (1990 рік)

Наукові/художні видання за матеріалами Архіву СБУ:

Закон України «Про звернення громадян»:

Обов'язкові елементи звернення:

- ✓ назва та адреса архівної установи,
- ✓ прізвище, ім'я, по батькові заявника,
- ✓ місце проживання громадянина,
- ✓ суть порушеного питання,
- ✓ дата та підпис.

Мінімально необхідна інформація:

- прізвище, ім'я, по батькові запитуваної особи,
- повне місце народження особи (населений пункт, район, область, країна),
- повна дата народження особи (число, місяць, рік),
- вся додаткова наявна інформація (коротка біографія, відомі місця перебування, прізвища родичів чи свідків тощо),
- контакти заявника (телефони, e-mail).

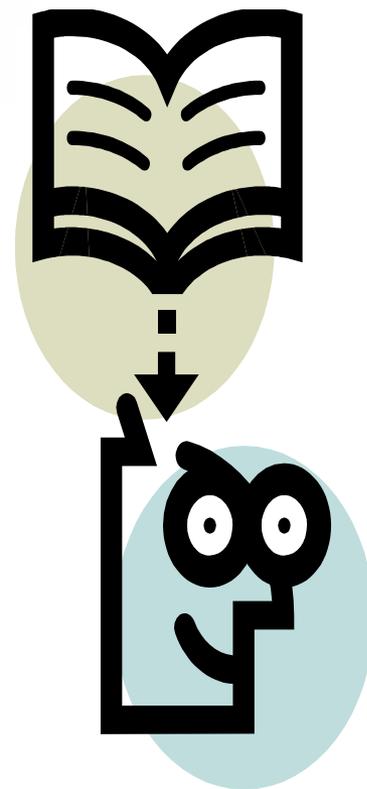
Закон України «Про звернення громадян»:

Форми подання звернення:

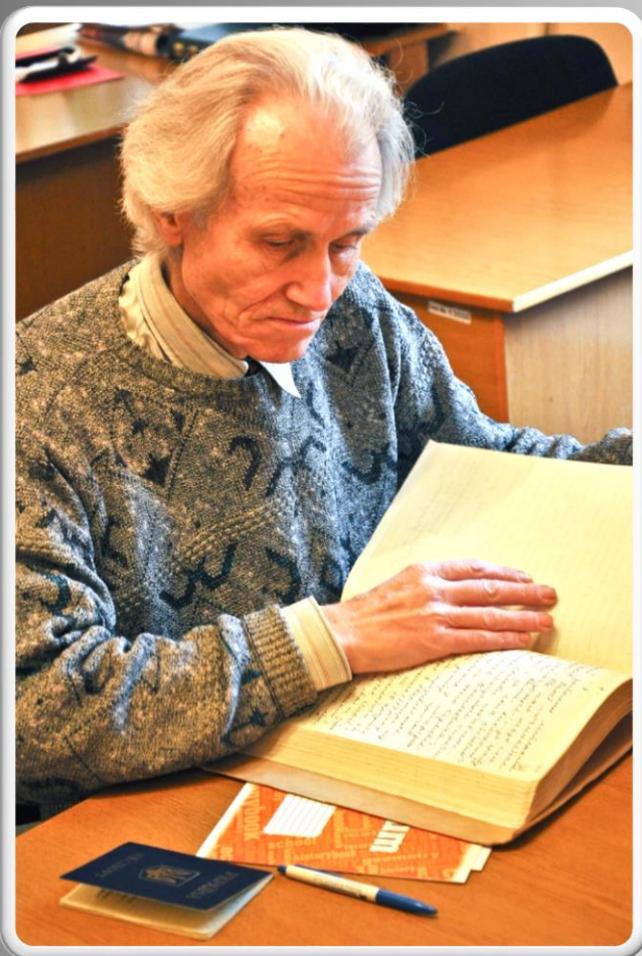
- ✓ письмове,
- ✓ надіслане звичайною поштою,
- ✓ надіслане електронною поштою.

Терміни розгляду звернень:

- ✓ до 1 місяця – відповідь.

Читальні зали архіву та копіювання:

- ✓ робота з оригіналами архівних документів органів державної безпеки СРСР-УРСР за 1917-1991 роки,
- ✓ громадяни України, іноземці та особи без громадянства,
- ✓ користувачі читального залу можуть абсолютно безкоштовно копіювати власним фотоапаратом.

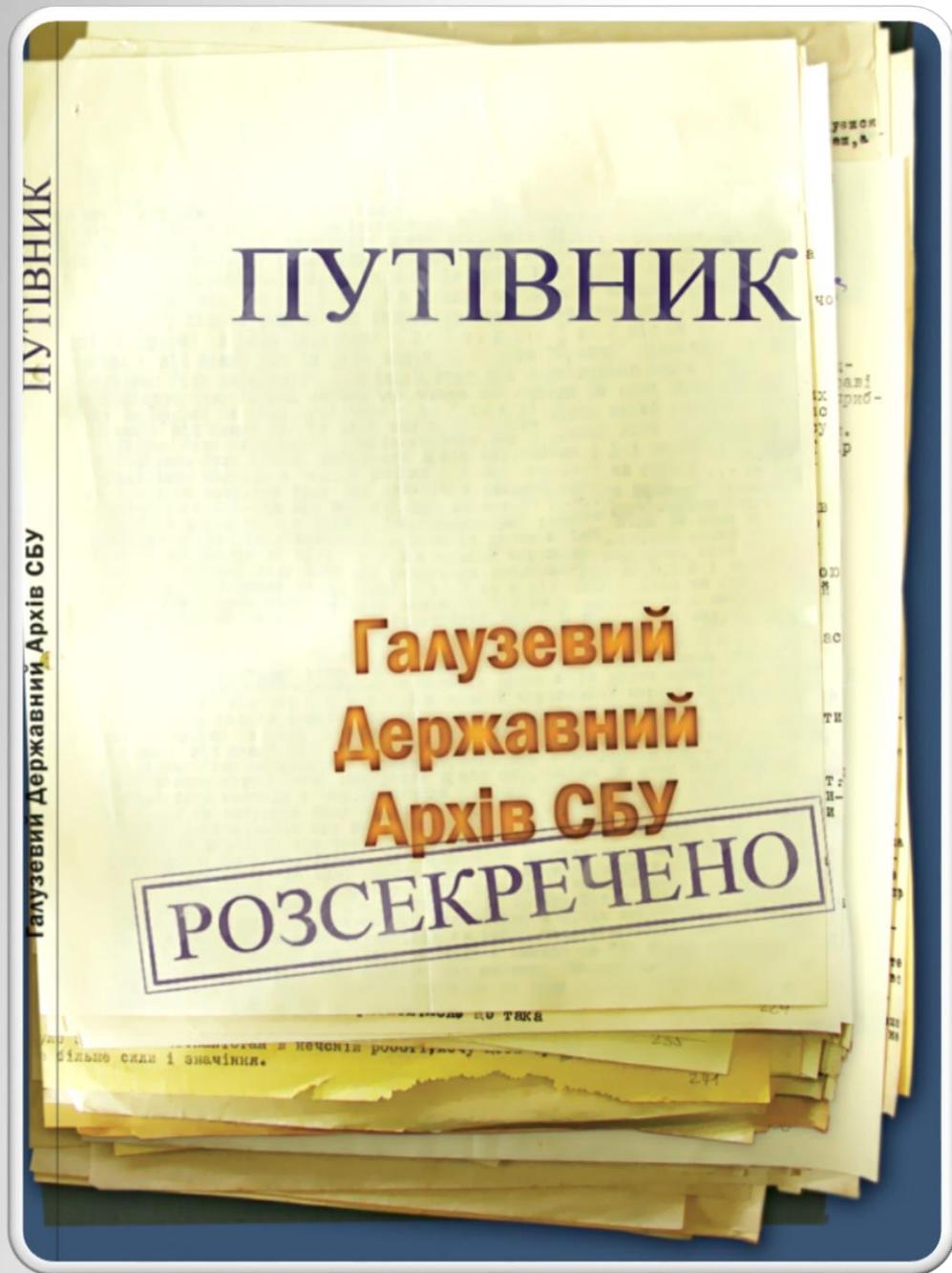

Путівник по фондах Архіву СБУ

Уперше за роки
незалежності України
розкрито структуру та зміст
архівних фондів радянських
спецслужб, а також історію
й основні напрямки
діяльності Архіву СБУ

Право на правду

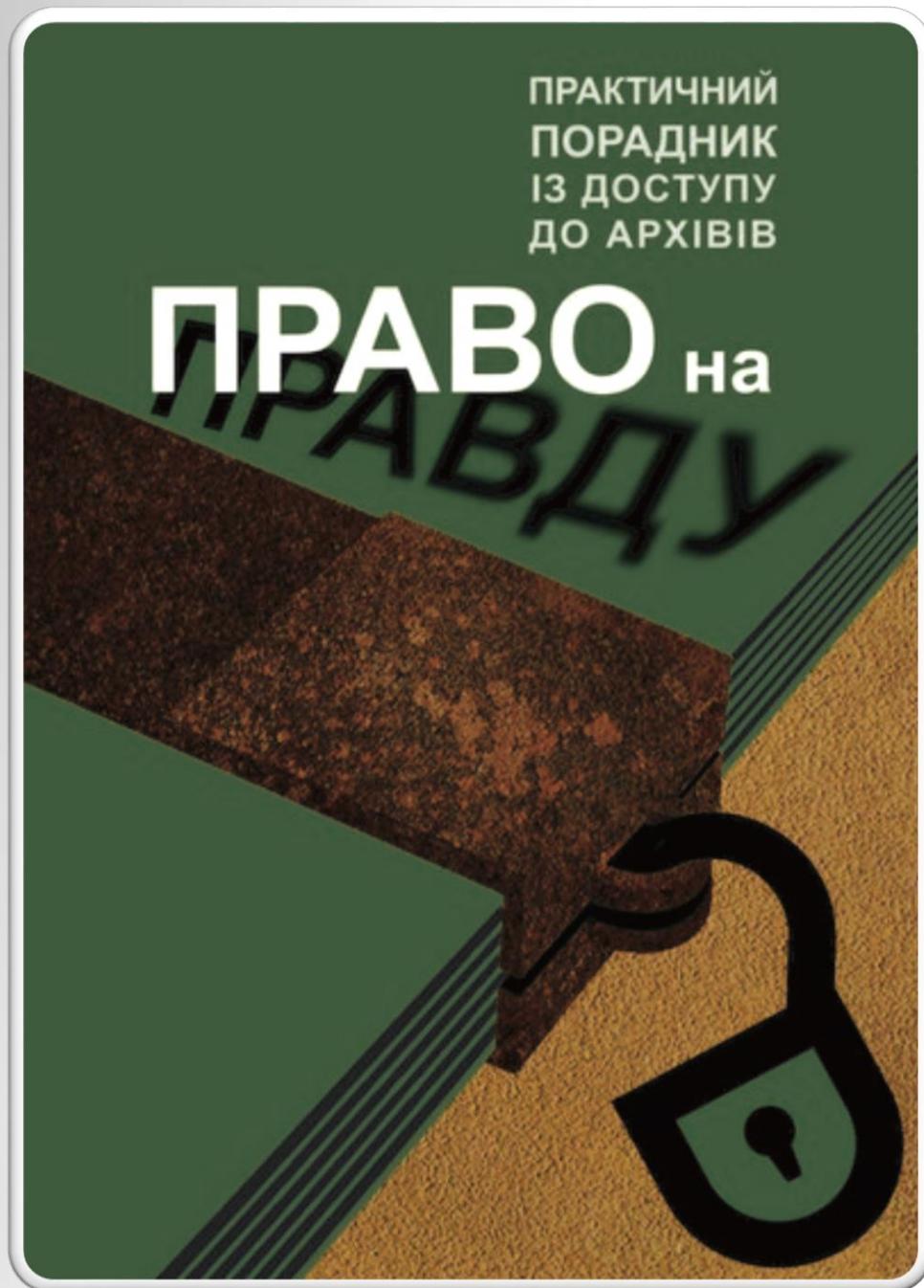
www.cdvr.org.ua/node/976

Право на правду. Практичний порадник із доступу до архівів (2016 рік):

- Використання документів комуністичних спецслужб. Закордонний досвід
- Документи комуністичних органів безпеки в Україні
- Доступ до архівів: огляд нормативної бази
- Порядок оскарження ненадання/надання неповної інформації
- Що, де та як шукати в архівах: питання та відповіді
- Узагальнена інформація про архівні установи
- Бази даних, електронні копії документів та інша довідкова інформація в мережі інтернет
- Додатки (витяги із конституції та законів, кодекс етики архівістів, зразки заяв)

Право на правду

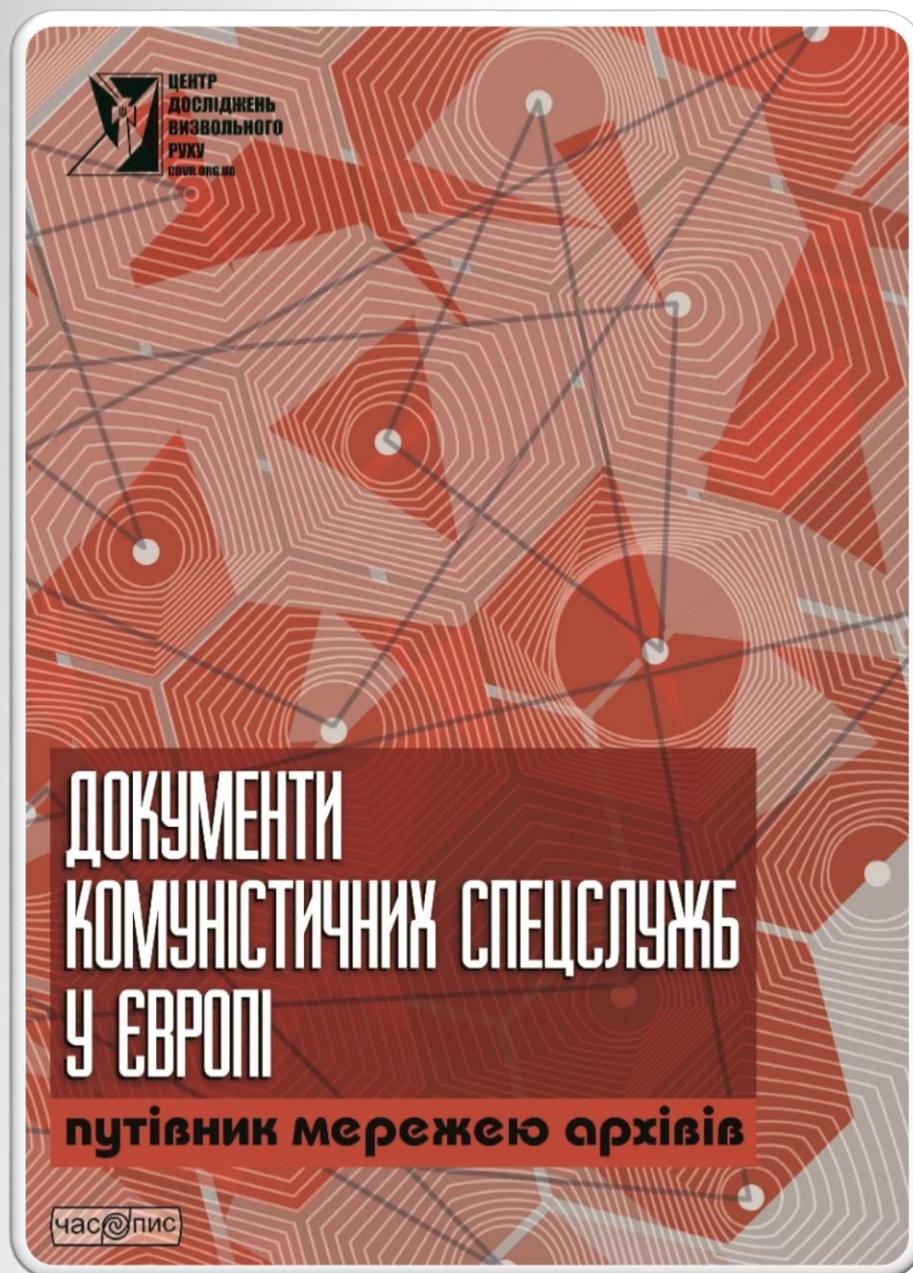
www.cdvr.org.ua/node/3185

Документи комуністичних спецслужб у Європі: путівник мережею архівів

Подана інформація про архіви колишніх комуністичних спецслужб Болгарії, Німеччини, Чехії, Угорщини, Польщі, Румунії та Словаччини. Описані законодавча база, організаційні структури відповідних архівів, збережені архівні фонди та колекції.

- Як європейські країни долали шлях переходу до демократичного суспільства після розпаду СРСР?
- Чи збереглися до сьогодні документи комуністичних спецслужб?
- Чи можуть архівні документи розказати нам про характер та діяльність комуністичних тоталітарних режимів?
- Як законодавство регулює питання доступу до цих документів?

Право на правду

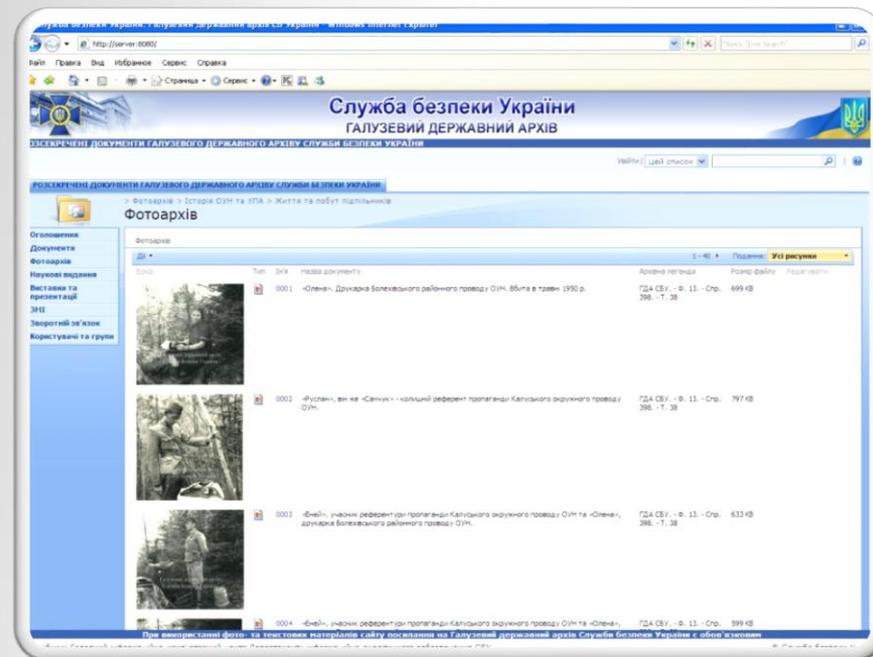
час@пис

www.cdvr.org.ua/node/3186

Інформаційно-довідковий зал Архіву СБУ:

Зал електронного архіву

Сторінка електронного архіву

Право на правду

Електронний архів визвольного руху –

<http://avr.org.ua>

Інтернет-доступ до електронних копій документів з історії українського визвольного руху у ХХ столітті:

- матеріали, що висвітлюють діяльність організацій українського визвольного руху: збройного підпілля, дисидентського та масового національно-демократичного руху;
- матеріалів репресивних структур окупаційних режимів

Право на правду

електронний архів
УКРАЇНСЬКОГО ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ
документів на сайті
0101120

Головна / Машинпис лекції «Військово-повстанський вишкіл» / Машинпис лекції «Військово-повстанський вишкіл» / Увійти / Реєстрація

РОЗДІЛИ
за датою створення
за авторами
за організаціями
за назвами документів
ключові слова
АРХІВИ ТА КОЛЕКЦІЇ

ПОШУК

ДОПОМОГА КОРИСТУВАЧУ

ПРО Е-АРХІВ

МИ:

НАШІ ПАРТНЕРИ

Допоможіть зробити Е-архів кращим

1. УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ РУХ ДО 1917 р.
1.1. Документи політичних та громадських організацій до 1917 р. — 1.2. Український національно-визвольний
2. УКРАЇНЬСЬКА ДЕРЖАВНІСТЬ (1917–1921 рр.)
2.1. Центральна рада — 2.2. Українська Народна Республіка — 2.3. Українська держава (П...)
3. МІЖВОСНИЙ ПЕРІОД (1921–1939 рр.)
3.1. Повстанський рух у Радянській Україні до початку 1930-х рр. — 3.2. Українські політики
4. УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ (1939–1954 рр.)
4.1. Карпатська Україна — 4.2. Організація українських націоналістів (бандерівців) — ...
5. НЕНАСИЛЬНИЦЬКИЙ РУХ ОПОРУ (1960–1980-х рр.)
5.1. Культурницький рух (1960–1980-х рр.) — 5.2. Правозахисний рух (Українська гельсінська...
6. НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНИЙ РУХ (3 КІНЦЯ 1980-х ДО 1991 р.)
6.1. Рух за відновлення Церкви (з кінця 1980-х до 1991 р.) — 6.2. Національно-культурні організації...
7. БОРОТЬБА ПРОТИ ВИЗВОЛЬНОГО РУХУ (1920–1991 рр.)
7.1. Друга Річ Посполита і Польська Народна Республіка — 7.2. Нацистська Німеччина — ...
8. ЦЕРКВА У ВИЗВОЛЬНОМУ РУСІ
8.1. Українська греко-католицька церква — 8.2. Українська автокефальна православна церква.
9. ПОЛІТИЧНА ЕМІГРАЦІЯ
9.1. Табори інтернованих та військовополонених воєнків армії УНР та ЗУНР — 9.2. Західноукраїнське...
10. ПЕРСОНАЛІЇ
10.1. Василь Киж — 10.2. Євген Коновалець — 10.3. Петро Федун — 10.4. Роман Шухевич — 10.5. Степан

НОВИНИ
В Науковій бібліотеці ЛНУ презентували Е-архів
Тепер в Інтернеті – 10 тисяч раніше не доступних документів про історію ОУН та УПА.
У Львові презентували Електронний архів українського визвольного руху
19 березня 2013 р. в Головної читальні записки Наукової бібліотеки ЛНУ ім. Івана Франка відбулась презентація Електронного архіву, який міститиме понад 10 тисяч документів.

ПІДТРИМАЙТЕ НАС
ЗВОРОТНИЙ ЗВ'ЯЗОК
НОВІ НАДХОДЖЕННЯ
Звіт "Список впадливих героїв Української революції від 13.03.1944 до 31.12.1948"
Звіт "Список впадливих героїв Української революції від 13.03.1944 до 31.12.1948" створений у вересні 1949р.
Машинпис лекції «Військово-повстанський вишкіл»
1. Стрелецький вишкіл. 2. Полсвова служба. 3. З воярду
Звіт "Неопановані терени", січень 1948 р.
1. Роди неопанованих теренів. 2. Важливість планування уськ теренів. 3. Розвідка. 4. Способи навігування. 5. Стріли з населенням. 6. Пропагандистні вказівки. 7. Оцінка знань/можливості. 8.
Звіт "Узагальнений огляд роботи підлілля, опис становіща у СРСР загалом та на Західноукраїнських землях окрема.
Збірка матеріалів "Буковина в боротьбі"
"У боротьбі за Українську державу Влада". 1. Окупатський терор. 2. Визвольно-революційна боротьба українського народу.

© Центр досліджень визвольного руху
© Design Compoz Service LTD. 2013. All rights reserved.
При використанні матеріалів із цього сайту посилання на нього обов'язкове.
Проект здійснюється Центром досліджень визвольного руху спільно з Львівським національним університетом імені Івана Франка

79026, м. Львів, вул. Ковчинецька, 4/501
тел./факс: (032) 247 45 22
archive@avr.org.ua

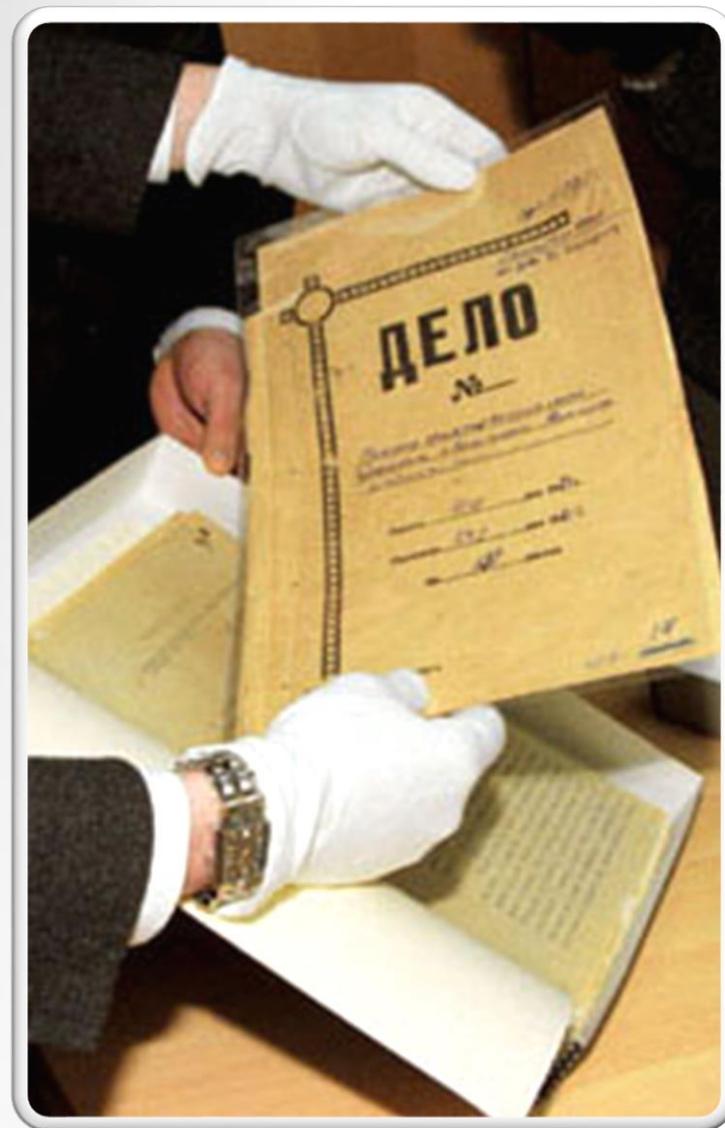
«Декомунізаційне» законодавство:

- ✓ **«Про доступ до архівів репресивних органів комуністичного тоталітарного режиму 1917-1991 років»;**
- ✓ **«Про засудження комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів в Україні та заборону пропаганди їхньої символіки»;**
- ✓ **«Про правовий статус та вшанування пам'яті борців за незалежність України у ХХ столітті»;**
- ✓ **«Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939-1945 років».**

Доступ до архівів:

- ✓ заборона на віднесення інформації до державної, конфіденційної, службової таємниці, персональних даних (в тому числі і на штатних або позаштатних працівників / агентів)
- ✓ європейський принцип доступу – обмеження стосуються інформації, а не документу;
- ✓ зняття самоцензури – відповідальність за поширення інформації несе особа, а не архівіст

Центральні і обласні архіви – <http://www.archives.gov.ua/?page=29>:

Інформація про
список фондів і
архівних справ
репресивних
органів за 1917-
1991 роки по
кожному
центральному та
обласному архіву

**АРХІВИ
репресивних органів
комуністичного
тоталітарного
режиму
1917-1991 років**

1917-1991 років
режиму
тоталітарного

Право на правду

Галузевий державний архів Українського інституту національної пам'яті:

Окрема цивільна установа, куди будуть передані документи з силових відомчих архівів:

Всього – близько 3 800 000 справ (близько 150 км),

з них:

- ✓ **Київ – 2 500 000 справ (100 км);**
- ✓ **регіони – 1 300 000 справ (50 км).**

Залишаються на зберіганні в центральних і обласних архівах – 2 000 000 справ (близько 80 км).

Право на правду

Дякую за увагу!

ІГОР КУЛИК,

kulykim@gmail.com

 [/groups/dostup.do.arhiviv](https://www.facebook.com/groups/dostup.do.arhiviv)